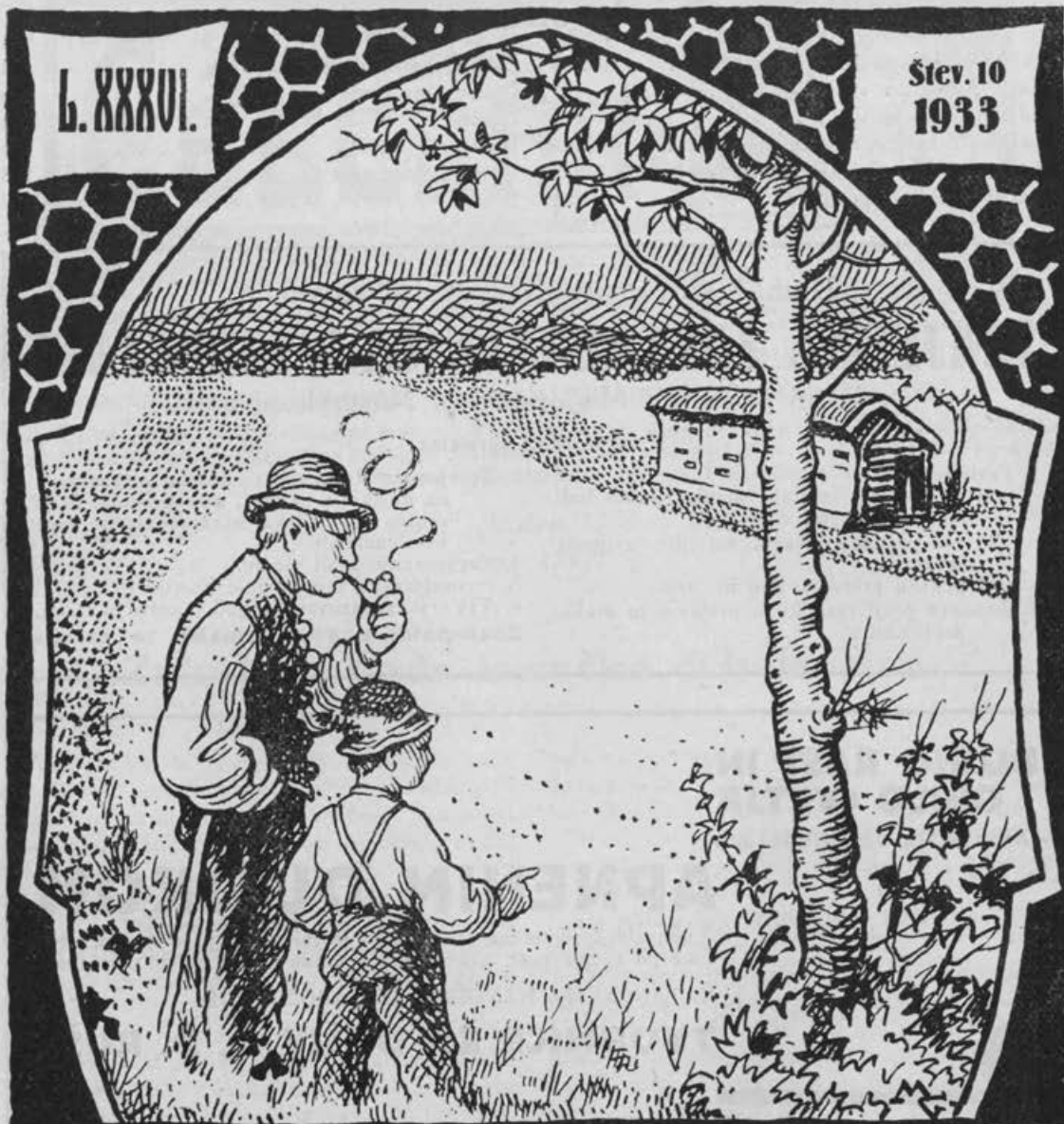

L. XXXVI.

Štev. 10
1933

SLOVENSKI

ČEBELAR

**GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA
ZA SLOVENIJO**

Vsebina:

Zakaj propada kmečko čebelarstvo	145	Čebelarstva opravila v oktobru	154
† Herle Anton	147	Opazovalne postaje	155
Mladina — naš up	147	Dopisi	156
Čebelnjak čebelarja najemnika	148	Društvene vesti	156
Kako so narodi srednjega veka uporabljali med	149	Vesti iz podružnic	158
Nekaj čebelarstvih spominov	151	Drobiž	158

Domač slovenski zavarovalni zavod je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

V zavarovanje sprejema:

1. Proti požaru:
 - a) raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom gradbe;
 - b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako;
 - c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpoki in prelomu in steklo proti ubitju.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
4. Zavarovanje proti vlamu.
5. Posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Vse vrste zavarovanj neugod, jamstva in kaska.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

BUJNO RAST IN OBILO CVETJA

DOSEŽETE, ČE GNOJITE Z

APNENIM DUŠIKOM

Z apnenim dušikom morate gnojiti v jeseni — žita pred setvijo, travnike po zadnji paši, drevje in vinograde tekom jeseni ozir. zime.

NATANČNEJŠA NAVODILA IN NAROČILA OD

TVORNICE ZA DUŠIK D. D. RUŠE

Patentni

zložitlivi

foteli

posebno priporočljiv za bolnike, kateri trpe na astmi ali drugih bolečinah, na pr. v nogah

Priporoča se tudi za vsa v tapetniško stroko spadajoča dela po najnižjih cenah.

I. KLOBČAVER
LJUBLJANA
Poljanska c. 17 - dvorišče

Pošljite nemudoma zaostalo in letošnjo članarino!

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

UREJUJE AVGUST BUKOVEC, LJUBLJANA, GRUBERJEVO NABREŽJE STEV. 14

Sklep za uredništvo 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar v društvenih zadevah je naslavljal na „Čebelarstvo za Slovenijo v Ljubljani“. Naslov za blagovne pošiljke (vosek), naročila na čebelarске potreščine: Društvena Čebelarna v Ljubljani, Pražakova ulica 4.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1933. / Številka 10.

Letnik XXXVI.

Zakaj propada kmečko čebelarstvo.

Mihelič Stane.

Poleg krize, ki jo preživlja dandanes naše čebelarstvo zaradi nizke cene čebelarških pridelkov z drugimi gospodarskimi panogami vred, se mi zdi, da mu preti še druga kriza. Glede na to, da zadeva njegovo bistvo samo, je še nevarnejša kot prva. Če bi splošno krizo, ki tlači ves svet, v čebelarstvu nazvali z u n a n j o , bi imenovali drugo, ki je povsem čebelarškega značaja — notranjo krizo čebelarstva.

Ko o prvi razpravljajo vsepovsod in tako rekoč ob vsaki priliki, drugo puščajo ob strani, da se polagoma vtihotaplja v čebelarstvo in ga izpodjeda prav v njegovih temeljih, t. j. tam, odkoder izhajajo in kjer je prav za prav njegova gospodarska važnost — na kmetih. Res je, da kvarnih posledic, ki zaradi tega nastajajo in bodo še hujše, sedaj, ko kmečki in čebelarški pridelki že itak nimajo nobene cene, še ne občutimo; toda vedno vendar ne bo tako. Ko bo svet prebrodil na ta ali oni način velike težave, ki ga danes moré, se bo z drugim vred tudi vrednost čebelarških pridelkov dvignila. Čebelarstvo bo postalo zopet važen činitelj v našem kmečkem gospodarstvu. Tedaj bomo šele spoznali, kako klavrno je vse to naše kmečko čebelarjenje in kam je zašlo.

Če se ozremo v preteklost prav do tja, kamor nas vodijo pisani in ustni viri naše zgodovine, vidimo, da Slovencu ni nikoli manjkalo veselja in ljubezni do čebel. Pri čebelnjakih so se zbirali in kramljali in prevažali če-

bele na vozovih iz kraja v kraj, kakor je pač kazala paša. Tudi iznajdljiv je bil naš čebelar, marsikaj je poskusil, in če se je obneslo, je obdržal, če pa je bilo slabše od starega, je zavržel. Tako je delal in tako dela še danes povsod.

Kje potem tiči vzrok, da je toliko opuščениh čebelnjakov po naših vaseh?

Moderno napredno čebelarstvo zahteva poleg običajne prakse, ki jo ima vsak naš čebelar, tudi izobrazbe. Te pa našemu kmetu kakor v drugih gospodarskih panogah tudi v čebelarstvu še zelo, zelo manjka. Redke so izjeme. Priznati moramo, da je velika razlika med čebelarjenjem v pretekli dobi in današnjim, tako zvanim modernim čebelarstvom. Ta novi način zahteva večje sodelovanje čebelarjevo, to se pravi večje poseganje v delo za čim boljši razvoj čebelne družine. To čebelarjevo soudejstvovanje pa more koristiti le, če sloni na temeljitem znanju vseh naravnih zakonov, ki so važni za čebelarstvo, na vsestranski proučitvi notranjega ustroja čebelnega življenja in čebelne družine. To se pravi: sodobni čebelar se mora okoristiti z vsemi novimi znanstvenimi in sploh umstvenimi dognanji v čebelarški vedi, ki so mu na razpolago, poznati mora vse one vzroke, ki rode najboljše uspehe v čebelarstvu in odkloniti one, ki bi na kakršenkoli način ovirali razvoj. Tako na pr. ve čebelar, da ima od one družine, ki je tedaj, ko se prične paša, na vi-

šku svojega razvoja, največ koristi. Dokazano pa je tudi, da matica bolj zalega, ko se prične paša in da se z množino donosa sorazmerno množi tudi zalega v panju. Zato bo pameten čebelar to izkoristil, ne da bi s tem delal proti naravi sami: pital bo špekulativno čebele pred glavno pašo in s tem silil matico k obilnejšemu zaleganju. Ali: na podlagi večletnih poskusov so čebelarji strokovnjaki spoznali, da so satniki velike mere (42 cm × 26 cm) najidealnejši in da more matica na tako velikih satih do skrajne mere uveljavljati zmožnosti svoje rodovitnosti. Jasno je, da bo moderen čebelar uporabljal le tako mero. Pa pridimo bližje: A.-Ž. panji so pri nas brez dvoma najbolj primerni za pridobivanje medu. Ker pa so zelo prostorni in ker je v glavnem namen onih, ki jih uporabljajo, pridobivanje medu, zato družine v njih le redko roje. Posledica tega je, da mora čebelar, ker ve, da matice niso več dobre, ko ostare, matice ob določeni dobi menjati itd. Skratka: Bistvo modernega čebelarjenja je torej v tem, da čebelar natančno pozna ves ustroj in naravo čebelne družine, da to vpoštevata in tako koristi razvoju svojih ljubljensk in sebi.

Ko smo v glavnem podčrtali vse zahteve, ki nam jih stavi moderno čebelarstvo, nam ne bo težko pojasniti in obrazložiti vzrokov, ki so naše kmečko čebelarstvo spravili tako rekoč na rob prepada.

Čebelarjenje, kakršno je bilo pri nas na kmetih v navadi, je bilo kaj enostavno. (S tem ne mislim reči, da je današnje moderno čebelarjenje res bošigavedi kako zamotano.) Panji-kranjiči so se spomladi naglo razvijali. Vsak skoraj je dal po dva, tri ali še več rojev. Tako so se matice v panjih menjavale skoraj vsako leto. Izrojence je kmet navadno obdržal; prav tako druge roje, jalovce in prvice pa je, če so bili težki, ali jeseni podrl ali pa prodal medarju. Menjave matic torej ni bilo. V panjih je bil vedno mlad zarod, ki se je množil, da je bilo veselje. Res ni bilo na cente medu, pa saj ga tudi sosed-čebelar ni pridelal več, a bilo ga je za dom; tudi voska je bilo, da ga je še prodal, in prekupec je vsako leto tudi pustil nekaj denarja.

Ločil je tak kmet-čebelar matico od trota in čebelo od obeh, tudi je vedel, da se hodi matica prašit, da je za prvim rojem čez devet dni drugi, da matica pred družcem poje in druge take na prvi pogled vidne stvari. Več mu pa že skoraj ni bilo treba vedeti. Pa saj pri panjih majhne mere niti ni mogel bogve kako natančno prodreti v snovanje in delovanje čebelne družine. Tudi potrebno ni bilo.

Narava je bolj ali manj opravila vse sama; tudi to, kar mora čebelar z »veliko mero« sam, ako hoče doseči uspeh.

Ko so ti naši kmečki čebelarji kakorkoli že spoznali, da čebelarji, ki čebelarijo v A.-Ž. panjih, dosežejo tudi desetkrat večje uspehe kakor pa sami, so začeli tudi sami uvajati A.-Ž. panje. Ker si jih niso mogli zaradi precej visoke cene nabaviti tam, kjer bi bili dobili res zanesljivo dobro blago, so jih začeli izdelovati sami ali pa so jim jih napravili mizarji, ki niso imeli sami pojma o tem delu.

Kakšni so bili in kako nerodno je bilo delo v njih, ve vsak, ki je imel priliko videti tak »A.-Ž.« panj. Tako je prišlo zaradi nepoučenosti do prvega spopada med čebelarjem in »veliko mero«. Pa to je čebelar še prenesel v veri, da bo pa zato dobiček večji. Zmašili so po dve, tri družine v tak panj, v satnike so prilepili majhne začetke ali pa so samo vrhno letvo na notranji strani malo oblili z voskom. Čebele so v takih panjih gospodarile po mili volji, vezale se sat s satom in čebelarju ni bilo mogoče izpuliti satu iz takega panja. Pa recimo, da je šlo do tu vse po sreči. Prav. Panje so napolnili z roji, družine so se v prvem letu res lepo razvile. Ti očanci so mislili, da bo šlo odslej naprej vse tako kot pri kranjičih. Pa so že drugo pomlad opazili, da je manj rojev kot iz kranjičev. Nič zato, bo pa več medu. Res! Cele keble medu so dobili ob točenju. Kdo bi ne bil vesel? Morda je bilo še eno ali dve leti tako. Vse po sreči. Matice v panjih pa so polagoma ostarele, panji, ki so rojili, so oslabei. Čebelar si ni znal pomagati. Izgubljal je panj za panjem. Morda je pritisnila spomladi še griza. Panji so ostali prazni in okrog čebelnjaka je smrdelo po mrličih. Ne da bi doumel prave vzroke (manjkalo mu je izobrazbe), je valil krivdo na »prevelike škatle«. Ponovno jih je zavržel, ostanke je zmetal v kranjiče — a obenem izgubil veselje do čebelarstva. Sin posnema očeta in prazni stoje čebelnjaki po naših vaseh kakor žalostni spomeniki lepše preteklosti in kot svarilen opomin.

Ako pogledamo okoli sebe, opazimo, da gre razvoj dandanes na vseh poljih, kjer se udeležuje človeštvo, mnogo hitreje dalje kot pa nekoč. Vsak dan nova odkritja, novi rekordi. Tudi čebelarska veda je mogočno napredovala v zadnjih desetletjih. Temu naglemu napredku ni mogel tako hitro slediti tudi povprečen čebelar. Kdor pa ne more, omaga ali pa se obupan skuša vrniti na staro pot. Prav tako je v našem primeru. Ko vidimo na eni strani mogočen napredek čebelarske znanosti — moramo prav zaradi tega napredka na drugi stra-

ni ugotoviti močno nazadovanje in pojemanje veselja do čebelarstva. Vzrok temu je očiten: čebelarjem manjka izobrazbe, da bi uspešno izkoriščali nove pridobitve in ne da bi našemu kmetu-čebelarju koristile — mu zaradi zastalosti — škodijo.

Zdi se mi, da je prav v tej notranji krizi iskati onih vzrokov, ki izpodjedajo temelje našemu kmečkemu čebelarstvu in da je ta kriza mnogo nevarnejša kot pa druga, ki je le prehodnega značaja. Zato pa bo treba tej zadevi posvetiti več pažnje.

† Herle Anton.

Dne 15. septembra t. l. se je pri Vitežičevih v Solčavi nepričakovano oglasila bela žena in za vselej zatisnila oči starosti slovenskih čebelarjev g. Antonu Herletu.

Do zadnjega je bil duševno in telesno čvrst, dasi že v 90. letu starosti. Na letošnjo jesensko razstavo na ljubljanskem velesejmu je še poslal večjo količino krasnega voska, ki ga je sam skuhal, in je pismeno sporočil, da se, ako Bog da, v kratkem osebno zglesi.

Malo je med kmetским ljudstvom mož, ki bi svojo domovino tako srčno ljubili, kakor jo je Herle. To je dokazal neštetokrat z dejanji, ki se vlečejo kakor zlata nit skozi vse njegovo življenje. Obdarjen z visoko inteligenco se je vse življenje sam izobraževal in je postal tako

naobražen, da se je lahko razgovarjal z inteligentom o vseh vprašanjih, ki današnji rod tako zelo zanimajo in pretresajo; o gospodarstvu ali pa o svetovni politiki. Zaradi zglednega delovanja za javne koristi, zlasti zavoljo velikih zaslug za razvoj turisticke in SPD v Logarski dolini je bil odlikovan z redom sv. Save. Njegov življenjepis je bil objavljen v lanskem Slov. Čebelarju.

Pogreb je bil dne 17. septembra ob nenavadno veliki udeležbi ljudstva. Bil je najlepši dokaz, kako ugleden in spoštovan mož je bil Herle ne le v domačem kraju, marveč tudi drugod po Sloveniji.

Ohranimo vrlemu možu blag in trajen spomin!

Mladina — naš up!

Virmašan.

Kdor ima mladino zase, ima bodočnost. Narodi brez zadostne mladine so obsojeni na smrt. Isto je z vsakim stanom in tudi z našim čebelarstvom. Ako nam ne bo uspelo, da bi pridobili in usposobili mladino za čebelarstvo, pojde naše število počasi pa zanesljivo nazdol.

Vsak lahko opazi ob priliki čebelarskih prireditvev, bodisi tečajev, predavanj ali občnih zborov, da se jih udeležujejo le starejši čebelarji, ki niso toliko potrebni pouka, vendar jim je udeležba sveta dolžnost, ki je nočejo opustiti. Mlad čebelar, ako se udeleži teh prireditvev, se navadno dolgočasi. Predmeti ga ne zanimajo in po navadi jo kmalu pobere v veselejšo družbo, kjer mu nudijo več zabave in užitka.

Poznam čebelarje, ki jim odrasli sinovi pomagajo pri čebelastvu samo pri točenju ali podiranju, da dobe medu. In še tega po navadi nesejo v veselo družbo, da napravijo »medenega«. To je užitek vseh užitkov!

Težko je danes, ko nudijo mladini na vseh koncih in krajih toliko poštene in nepoštene zabave! Vsa je »zmaterializirana« in drevi le za trenutnimi ugodnostmi ne glede na posledice. Bolj jo mičejo hrupne veselice in plesi

kakor pa mirno in razvedrilno delo pri čebelah, ko se človek tako rekoč odpočije in nabere novih moči za delo in skrbi prihodnjega tedna.

Vse toži o težkem gospodarskem stanju. Pa poglej v nedeljo v gostilne in zabavišča, kjer razmetujejo mladeniči težko prislužen ali od staršev izsiljen denar. In posledice? Poleg težke glave, praznega žepa, še dostikrat navzkrižje z oblastjo in zapor, posebno ko stopi v glavo alkohol in ko mladina ni več sebe gospodar ter ne ve več, kaj dela.

Večkrat se pridruži čebelarju, ki ima opravilo pri čebelah, kak mlad fant. Pozorno ga opazuje in vprašuje to in ono o čebelah. Čebelar mu radevolje daje pojasnila. Pripoveduje čebelarju, da ima tudi veselje do čebel in da si bo preskrbel nekoliko panjev, da bo imel ob nedeljah doma delo in zabavo, ne pa v družbi in gostilni. Ko mu čebelar odpre nekoliko panjev in razkazuje delo čebel, ga piči v glavo kaka čebela. Ker ni vajen pikov, za-teče in kmalu mu je glava ko polna luna. Nerad gre popoldan v družbo, in ko ga ugledajo ni smeja in šale konca ne kraja. Tedaj so pozabljeni vsi dobri sklepi in nauki čebelarjevi. Vse bi bilo, ko bi čebele ne imele žela! Mlad

zal fant vendar ne spada z oteklo glavo med družbo in nežni spol! Počasi se daleč pride. Nobeden ne pade z neba učen in tudi pri čebelarstvu je treba v začetku potrpljenja. Izprva težko, vendar zmeraj lažje opušča človek družbo, zabave, gostilne in preživlja nedelje pri svojih čebelah, ki mu nudijo toliko razvedrila in zabave.

Trda je danes za denar. Kdor hoče urediti malo čebelarstvo, ga precej stane. In nedeljo za nedeljo v gostilno tudi ni zastoj. Zapiši vse sproti, konec leta se nabere čedna vsota, zanjo si lahko že uredil malo čebelarstvo. Ko začneš, potem sčasoma lahko pomnožuješ, da dobiš primerno število panjev, ki jih lahko v redu oskrbuješ. Ko prideš bolj v leta, ko mlada norost že izgine, gledaš in misliš na prejšnja leta. Ni ti žal za čas in denar, ki si ga porabil pri čebelah, pač pa za onega, ki si ga brez potrebe in za prazen nič razmetal.

Dosti dela še čaka Čebelarsko društvo in posameznike, da pridobimo čim več mladine za čebelarstvo. Največ bi dosegli v tem, posebno učitelji in duhovniki. Ti so v vednem stiku z mladino in veliko jih je, ki z uspehom čebelarijo. Komu je lažje nego učitelju-čebe-

larju, ki pozna značaj svojih učencev, da utisne v mehko, za vse dovetno otrokovo dušo veselje do čebelarstva? Izprva opazujejo bolj od daleč, sčasoma mu pomagajo pri lažjih delih in pozneje, ko mine strah in si pridobe že več sposobnosti, izvršujejo težja dela v čebelnjaku. Ako jim učitelj že z lepo besedo in pohvalo potrdi njih delo ali pa jim da celo roj ali plemenjaka v last, potem so pridobljeni za čebelarstvo. Pregovor: kar se Janezek nauči, to Janez zna, velja posebno tu.

Res je, da so učitelji in duhovniki preobloženi z delom. Vendar jih je dosti, ki imajo vsak dan po nekoliko ur časa za čebelarstvo. Tem so namenjene te vrstice s prošnjo, da mladino, ki kaže veselje do čebelarstva, v tem stremljenju podpirajo. S tem store dobro delo in marsikateri čebelar se bo še v pozni starosti hvaležno spominjal svojega učitelja ali duhovnika-čebelarja, ki mu je preskrbel toliko prijetnih ur pri čebelah, ko ga je vzgajal za čebelarja.

Pridobitev mladine za čebelarstvo je postala za čebelarsko organizacijo zadeva, ki se je bomo morali lotiti z vso resnostjo, čimprej, tem bolje, da ne bo — prepozno.

Čebelnjak čebelarja najemnika.

Prav in lepo bi bilo, ako bi se čebelarji ob vsaki priliki v našem listu pogovorili o strokovnih zadevah in s tem ustvarili možnost, da pomagajo drug drugemu z nasveti. Večkrat se zgodi, da si kdo že dolgo beli glavo, kako bi si to ali ono reč praktično naredil, kdo drugi pa je to že rešil in praktično preizkusil. Ker pa ne ve, kje koča čelvelj žuli, mu ne more pomagati z nasvetom.

Slično je menda tudi z razložljivim čebelnjakom, ki je bil v februarški številki popisan in slikan. Le škoda, da ni natančnejšega opisa, oziroma podrobnega načrta.

Mislím, da nas je precej čebelarjev-najemnikov, ki moramo svoje čebele večkrat predstavljati zaradi selitve ali premestitve. Vsi ti bomo zelo hvaležni tistemu, ki bo sestavil res dober razložljiv čebelnjak. Moral bo biti res praktičen, enostaven, lahek in tudi za oko lep. Marsikdo bo rekel, da ni važno, da li je čebelnjak »luštkan« ali ne, glavno je, da so čebele močne in da mnogo naberejo. Je že res, to je glavno! Ampak mi mali čebelarji-najemniki iščemo pri čebelarstvu najbolj razvedrila in veselja. Zato hočemo imeti čebelnjak kje v bližini, če le mogoče na vrtu. Zato mora biti lep, da je za okras vrta. Saj že pri iskanju stanovanja gledamo najbolj na to, da

je tudi za čebelice pripraven prostor kje v bližini. Že naši dedje so skrbeli, da je bil uljnjak tudi na oko lep in mičen. Poslikali so končnice z raznimi prizori sebi in drugim v veselje, ne pa toliko za kažipot čebelam. Mislím, da je nehvaležno in neslovensko, ako opuščamo to lepo dediščino. Res je, da ni vsak čebelar slikar, umetnik še manj, pa tako je bilo tudi nekdanj, zato ravno niso vse slike na starih končnicah vzorne.

To vse velja seveda bolj za nas, ki nismo velečebelarji in trgovci. Sicer pa lahko rečem, da je lep čebelnjak tudi dobra reklama za prodajo medu, posebno ako stoji kje blizu ceste. Ljudje se radi ustavijo ob ograji in ogledujejo lično hišico in marsikdo vpraša, če imaš kaj medu naprodaj. Pa je že tako, da vsak nas ne more imeti mnogo panjev in v povprečnih letinah pridelala medu samo za domačo porabo. Ob slabih letinah pa malo število panjev z malimi stroški zadostno preskrbimo. O dobrih letinah pa ni vredno pisati, ker jih je le premalo.

V začetku sploh nisem imel čebelnjaka v pravem pomenu. Pomagal sem si tako, da sem zabil štiri primerne kole in nanje pribil streho. V tej utici sem postavil nekakšne gantarje, ki sem nanje zložil panje. To sem napravil

z namenom, da ob selitvi vzamem samo panje, drugje pa zopet postavim tako utico. Kmalu sem pa zračunal, da me take utice precej stanejo in da bi za ta denar lahko imel že kaj poštenega.

Dal sem po lastnem načrtu napraviti dvo-delen čebelnjak za 8 A.-Ž. panjev, s katerim sem imel veliko veselja. Zdelo se mi je, da je

pa mojim boljšim trem četrtinam nikakor ni ugajalo in smo se zaradi tega večkrat kaj zmenila. Vse to je bilo povod, da sem obdržal samo 4 A.-Ž. panje in napravil nov čebelnjak, ki je zložen iz osmih delov, kakor ga kaže priložena slika. Streha se odpira kakor kovčeg in imam v podstrešju spravljeno vse potrebno orodje razen točila in stiskalnice. Stra-

Čebelnjaček g. Blaža Kantušerja.

najbolj praktičen in lepše poslikan nego vse kapelice v okolici.

Ko se je bilo pa zopet treba seliti, sem se moral prepričati, da je premalo razložljiv in pretežak. Od osmih panjev je bilo treba tudi precej satov hraniti, ker imam navadno še za vsak panj po devet rezervnih. Imel sem sicer omaro za satovje, pa je bila premajhna. Zato sem hranil satovje tudi v drugih omarah, kar

nice so dvojne in natlačene s suhim hmeljem. Pa mi še ne ugaja, ker je streha del zase in precej težka. Ako hoče kdo natančnejših pojasnil, mu rad ustrezem. Če pa kdo ve, kako bi streho napravil zložljivo v tej obliki, kot je sedaj in s čim naj jo pokrijem, da bo primerne teže in trpežnejša kot strešna lepenka, mu bom iz srca hvaležen.

Blaže Kantušer, Celje.

Kako so narodi srednjega veka uporabljali med.

Josip Volc — Ljubljana.

Ko so postale Rimljanom meje njih domovine preozke, so si osvojili na severu najprej Helvecijo. Ondi je bival po gorskih krajih, kakor tudi po širnih planjavah Galije, neomikani narod Keltov. Poznali so pa tudi ti med, kajti grški pisatelj Strabon sporoča, da so ga zamenjavali za drugo blago.

Višje gori na severu, v onih pokrajinah, ki so jih stari imenovali Tule — to je bila približno sedanja Angleška, Švedska in Norveška — ni uspevalo le žito dobro, ampak so pridobivali tudi med in predelavali v pijačo.

V starih nordijskih pesmih o bogovih in junakih (posebno v obeh zbirkah, ki se imenujeta Edda) je večkrat omenjeno, kako velikanske množine medice so takrat použili. To še prav posebno pri velikih pojedinah v Walhalli, posmrtnem bivališču padlih junakov. Tam se ti nekdanji borci razveseljujejo z lovom, dvobojem, igro in tudi pridno popivajo. Strežejo jim božice Walküre in nudijo v rogovih božanske medene pijače. Neštetokrat se tam ponavlja, da ti sestanki niso minevali brez velikih pijanstev. Ob njih se junaki tolažijo z

mislijo: Akoprav je omamljiva pijača, da se le pamet zopet povrača. Ali se je med v tej družbi uporabljal tudi v druge namene, ne moremo določno trditi. V posameznih primerih bržkone. Saj se omenja v stari pesmi, da je pripravila maščevalna mati za obed srci svojih dveh sinov, obloženi z medom.

Čudne nazore so imeli nordijski narodi, kako med nastane. Sveti jésen, ki je drevo življenja, razprostira svoje korenine po vseh zemeljskih globinah in svoje veje čez vesoljni svet. To drevo obliva bela megla in od nje kaplja rosa na zemljo. Ta rosa je med in od nje se žive čebele.

Stari Germani so obilo uporabljali med, kakor se zdi, že tudi v najstarejših časih. Drzni mornar Piteas iz Marsilije, sedanjega Marseja, sodobnik Aleksandra Velikega, se je napotil v Severno morje, da bi našel deželo, kjer pridobivajo jantar. Ta pomorščak sporoča, da so uporabljali prebivalci na severnem obrežju Germanije med v obili meri. Tudi grški zemljepisec Strabon ve povedati, kako mnogo medu in voska je bilo v gorskih pokrajinah noriške in karniške. Akoprav nimamo iz onih krajev natančnejših podatkov o čebelarstvu, vendar že to mnogo pove, kar sporoča Plinij, da je namreč videl 8 čevljev dolg germanski sat, ob Renu pa da je čebelarstvo še posebno razvito, ker tam sade italijanske medeče rastline.

Medica, ki so jo napravljali na ta način, da so kuhali med z vodo in dodajali razne dišave, je bila Germanom posebno priljubljena pijača. Pri vseh sestankih in ob vseh slavnostih so jo pili. Porabljali so pa med v srednjem veku tudi namesto sladkorja, medica pa jim je nadomeščala poleg neke vrste piva vse druge naše opojne pijače.

Po medicci je bilo nekdanj sploh v vsej severni polovici Evrope, zlasti s strani premožnejših mestnih prebivalcev, veliko povpraševanje, zlasti še zato, ker se je medica kot težka pijača posebno dobro prilegala k težkim jedem severnjakov. Zato ni čudno, če je med še dandanes na Danskem in v Skandinaviji posebno priljubljen in ga na vseh sejmih prodajajo v steklenicah.

Nele po Nemčiji, ampak po vseh severnih deželah Evrope so radi prirejali knezi, vitezi in meščani pravcate tekme, kdo bo spil več medice, in mnogi pivci so pokazali v tem oziru odlično junaštvo. Koliko so takratni dobri pivci zmogli, nam pove staro poročilo iz Obrenja, ki omenja, da so prejeli sodniki na uradni dan velik čeber medice, tako poln, da je mogla iz njega muha na skrajnem robu srebati.

Medico in tudi pivo so napravljali v severnih germanskih deželah na kmetijah svetske in duhovske gosposke večinoma posli, podložniki pa so jo dajali graščinam kot davek. Po Francoskem in Nizozemskem je bilo to v navadi že v osmem stoletju, po Bavarskem pa v začetku dvanajstega stoletja.

Kako obilne so morale biti zaloge medu leta 1050 na gorenji Labi, se lahko sklepa iz tega, da so gasili v mestu Mišenju (Meissen) požar z medico, ker niso imeli vode.

Po vsem tem se ne smemo čuditi, da sta bila med in medica že zgodaj v Nemčiji posebno tržno blago. Po morski poti so ju uvažali iz severnih dežel v zahodne pokrajine in po zvezi mest (Hansa) še dalje naprej. Nastali so celo posebni sejmi za med, n. pr. v Augsburgu, Nürnbergu, Frankfurtu, Kölnu, Regensburgu, v Pragi, Breslavi, na Dunaju itd. Promet z medarskimi izdelki je bil tako obsežen, da je pobirala država celo čebelarški davek, od katerega je dobila cerkvena oblast desetino.

Karel Veliki je posebno skrbel za čebelarstvo in se je seveda za njegove vlade tudi produkcija medu zelo dvignila. Na svojih posestvih je dal postaviti mnogo panjev, ki jih je oskrboval poseben čebelar. Zapovedal je, da se mora med in vosek snažno oskrbovati in posebni uslužbenci so morali to dvoje oddajati dvorom, cerkvam in samostanom.

Osobito so pa v srednjem veku mnogo medu pridelali samostani. Z uvedbo krščanstva je namreč dobil med poseben ugled. Krščencem so prvi kristjani dajali mleka in medu, staro sporočilo pa pove, da so rabili duhovniki v prvih časih krščanstva na Veliko noč pri sveti maši tudi mleko in med. Med so namreč smatrali za nebeško jed, ker ga je užival Janez Krstnik v puščavi in Kristus Gospod po svojem vstajenju.

Cerkve so rabile tudi mnogo voska in zato je bilo treba mnogo panjev. Vsakdo pa ve, kako malo voska se dobi iz panja v primeri z množino medu.

Tako se je spajalo mnogo vzrokov, da se je dvigalo čebelarstvo; svoj višek pa je doseglo, ko so čebelarji ustanovili svoje zadrage. Pri tem seveda niso imeli drugega namena, kot skupno delati za čimvečjo pridobitev medu. To združništvo je bilo posebno razvito v nürnbergskih državnih gozdovih. V Nürnbergu samem pa so izdelovali medenjake v velikih množinah.

Končno bi omenili še neko posebno uporabo medu, ki je bila razširjena v srednjem veku. Tuintam so namreč zločinca pomazali z medom in ga ob žgočem solncu izpostavili muham, da so ga mučile, ali pa so ga nepo-

sredno nato povaljali v perju in postavili na ogled ljudstvu, da ga je sramotilo.

Od najstarejših časov so bili tudi Slovani, zlasti severni Slovani veliki ljubitelji medu. Osebito medico so zelo čislali. Izpočetka so jo napravljali iz medu divjih čebel, dokler se niso oprijeli urejenega čebelarstva. Kakor grški narodi, tako so tudi slovanski devali med na grobove svojih rajnkih. Tako zvana »rutja« je bila pri Rusih mrliška jed, napravljena iz riža in medu, prav za prav neke vrste kaša, polita z medom. To jed so postavili poleg rakve in po pogrebu jo je moral duhovnik použiti. Istotako je bila ona jed, ki so jo podarjali vsako leto ob pričetku pomladi med Čehi tako zvani »beli ženi«, neke vrste medena pogača. Pri Slovakah pa je bila navada, da sta morala novoporočenca, ko sta prišla od poroke na svoj dom, zaužiti vsak žlico medu, da bi živela v slogi.

Ob času velikega kneza Andreja Bogoljubskega, ki je živel v 12. stoletju, je veljal na Ruskem en pud (40 funtov) medu 10 kuninih kož. Drug vir nam pa sporoča, da je bilo ob času Rurika v 9. stoletju na Ruskem toliko medu, da so ga privažali cele vozove v Novgorod. Pri Rusih se je sploh klet imenovala medarnica.

Na Češkem so tudi od nekdanj na razne načine uporabljali med, v srednjem veku osebito za izdelovanje medicine. Mesto Heb je imelo v srednjem veku 13 medicarn in je zlasti zaradi tega slovelo.

Stara kakor slovenski narod sam je tudi slovensko čebelarstvo. Slovenci so čebelarili gotovo že v svoji prvotni domovini na južnem Ruskem, kjer so obsežni lipovi gozdi bili za čebelarstvo zelo pripravi. Tudi v novih alpskih pokrajinah so se pričeli marljivo pečati s čebelami. Ker so imeli zemlje toliko, kolikor so jo mogli iztrebiti, zato so posekali na prisojnih krajih cele gorske obronke in

puštali, da so se prerasli z vresjem. Tu so imele čebele bujno pašo. V mnogih listinah se taki čebelni pašniki izrečno omenjajo. Pri marsikateri slovenski kmetiji je bil pridelek medu in voska veliko več vreden, kakor pa pridelek žita ali mladih živalih. To izpričujejo najstarejši urbariji ali zapisniki davščin, ki so jih morali podložniki dajati graščaku od svojih pridelkov. Tu je pri mnogih vaseh zabeleženo le malo živine ali žita, pač pa velika množina medu. (Dr. Josip Gruden, zgodovina slovenskega naroda.)

Posebno čislan in izborno očiščen je moral biti med, ki so ga v srednjem veku pridelovali na Nizozemskem. V mestu Gent je živel medicar Jakob van Arteveld, ki je imel toliko veljavo pri svojih someščanih, da je prestopil leta 1337 ob času vojne med Francijo in Anglijo z mnogimi someščani očitno na angleško plat.

Končno naj še omenimo, da se je še skozi ves srednji vek vzdrževalo mnenje starih časov, da pada med na določene rastline z neba. Šele sredi 16. stoletja sta jela trditi dva frančiškanska meniha, da ni med nič drugega kot rastlinski sok. Kakor pa vsak novi nauk, tako je zadela tudi ta trditev na mnogotere ugovore. Celó možje, ki so veljali v zdravilstvu in rastlinoznanstvu kot strokovnjaki, so zagovarjali stari nazor. Spada pa seveda bolj v področje naravoslovne vede, kako se je ta prepis razvijal in končal, kakor v okvir našega skromnega zgodovinskega poročila.

Tekom 16. stoletja je pa opaziti v mnogih evropskih deželah zelo viden propad čebelarstva. Reformacija je zatrla mnogo samostanov, ki so bili dotlej najmarljivejši gojitelji čebel, odpravila pa mnogokod tudi uporabo sveč po cerkvah. Ko je pozneje izbruhnila še tridesetletna vojna, ni bilo čudno, če je število panjev vedno bolj padalo. S tem je pa seveda tudi nekdanj tako cvetoče pridobivanje medu domala čisto propadlo.

Nekaj čebelarških spominov.

Fr. Rojina — Zgornja šiška.

(Dalje.)

In še nekaj mi je nedavno pravil gospod Gallé, namreč da so stari čebelarji trdili, da se čebelna matica oprashi tudi z brenceljem. Je dejal, da je nekdo našel tam nekje pri Bistri med travo za polno pest brenceljev in med njimi pravo matico, ki je pa, ko jo je hotel pobrati izmed brenceljev, zletela in vsa družba za njo. Sam je pa tudi naletel nekoč na nekaj podobnega. »Šel sem« — mi je pripovedoval — »s svojim lovskim čuva-

jem v lovišče Pêrce, in prav na tistem kraju, kjer ste predlanskim na brakadi ustrelili tisti dve lepi lisici, je ceknilo dva, tri korake od mene nekaj na suho listje. Pogledam bliže in vidim v klobčičku matico, enega trota in dva brencelja. Sklonim se še niže, tedaj pa se klobčiček razmota, in vsi štirje odleté hkratu, kakor na povelje.« K temu pripomnim, da mi je že v Kolovratu, mojem prvem službenem kraju, zagotavljal ondotni čebelar

Tone Strmljan, podomače Pergav, da tudi brencelj oprashi matico. »Pa to ni navadni veliki brencelj« — je dejal — »ampak tisti, ki se mu pravi zôlj. Vi tega ne verjamete, je pa le res« — je še dodal.

Da bi brencelj, oziroma zolj mogel oplemeniti matico, tega vprav ne morem verjeti kar gladko, ali če mi pove tak možakar, kot je gospod Gallé, ki se drži resnice kot zlatna vaga, da je videl matico v taki družbi, to pa verjamem brez vsakršnih dvomov. Potemtakem je imel najbrž prav tudi neki posestnik iz Stražišča pri Kranju, kateri mi je pred kakimi desetimi ali nekaj več leti pravil, da je ob sušenju sena tako okrog dveh popoldne nenadoma padlo v že skoraj suho mrvo za precejšnje kepo čudnih brenceljev, se hitro izmotali iz nje in v majhnem, a zelo gostem rojičku izgini zopet v zraku. Na mojo opazko, da so bili to najbrž trotje, ki so zasledovali matico, mi odvrne, da matice v mrvi sicer ni videl, da je pa glede tega, so bili li trotje ali brencelji, izključena vsaka pomota, saj vendar dobro pozna te in one, pač pa da so bili brencelji bolj zelenkastih oči, kot so živinski.

Zoljem pravijo tudi vbadi, katerih je pa več vrst. So taki, ki zalegajo jajčka med dlako goveje živine; iz njih izležene ličinke prežro kožo in se pod kožo razvijajo polnih devet mesecev, potem povečajo luknjo, izlezejo in popadajo na tla, kjer se v šestih tednih preobrazijo v popolno žuželko. Pašna živina ima včasih zlasti po hrbtu in plečih vse polno takih, za pol oreha debelih bulic, ki iz njih solzi gnoj, pomešan z odpadki ličinke. Naši kravici sem dokajkrat iztiskal tiste nagusne črve, ki so ji povzročali velike bolečine in srbež. Koža od zoljaste živine je zaradi obilnih luknjic za usnje manj vredna. — Nadalje so zolji, ki zalegajo svoja jajčka v nos srnjadi in jelenjadi; pri prvih se preseli izležena ličinka skoz nosno duplino v čelno, pri jelenih pa v žrelo, kar ne povzroča živali samo silnih bolečin, temveč v mnogih primerih tudi njihov pogin. Konjski zolji zalegajo jajčka konjem v dlako, in ko se ti ližejo, jim pridejo jajčka s slino v želodec. Izvaljene ličinke nadlegujejo potem konja deset mesecev in če pridejo potem naravnim putem v ugodne razmere, to je v zemljo, tedaj se preobrazijo v popolnega konjskega zolja, ki potem skrbi nadalje, da ne izmré njegov rod.

Je pa še mnogo vrst zoljev, ki v mirnih in vročih poletnih dneh zujajo v zraku, kakor bi šumele čebele, samo z znatno višjim glasom. Na to razliko med zujanjem zoljev in čebel me je opozoril že prej omenjeni če-

belar Pergav, ki je imel jako tenek posluh. Včasih je že ob štirih zjutraj vedel, kateri panj bo dal tistega dne prvca, a tako zanesljivo, da sem izgubil vsako stavo, če sem stavil, da ta ali oni panj ne bo rojil. Rekel je, da spozna to po posebnem glasu, a jaz tega glasu nisem mogel razbrati iz močnega brundanja čebel, čeprav takrat še nisem imel kosmatih ušes, saj sem si še brčice komaj otipal. Šele pozneje sem prišel sam na to, da pred rojenjem tudi stara matica včasih zapoje, toda zelo poredkoma, ne tako čvrsto, ker se nahaja med veliko množino čebel in ne teka prav zadaj tudi kar vrh čebel, kakor mlada matica.

Iz dejstva, da se ob prašenju matici pridružujejo tudi zolji, bi bilo sklepati, da se tudi ti plemenijo v zraku. Ker so pa kot dvokrilci neprimerno hujši letalci kot matica in čebele sploh, saj lahko v zraku kar mirno stoje, potem pa zopet švigajo sem in tja hitro kakor misel, tedaj matico v zraku kaj lahko obletavajo in jo nadlegujejo najbrž zaradi nje-nega, njim prijetnega duha, in se je morebiti celo oprijemajo z nogami, da je na ta način ovirana v letu ter da pade z držečimi se je zolji vred na tla; drugi spremljevalci pa se poženo za tem klobčičkom in se mu pridružijo v živo kopico, kakršno je našel, kakor rečeno, že ta in oni. Tako nekako bi se dal tolmačiti pojav matice v spremstvu zoljev in pa domnevanje, da se čebelne matice plemené tudi z zolji. Brez dvoma bi vedel še marsikateri čebelar ali sploh kak natančen opazovalec kaj več povedati o tej stvari, in bilo bi prav, ko bi to sporočili našemu gospodu uredniku; gotovo bi ga zelo zanimalo.

V posebno živem spominu mi je ostalo trganje pri medarju Žogru. Čebelarji iz raznih krajev so pripeljali že zažveplane čebele; najtežji panjovi so bili, tako je pravil Žoger, navadno od Ihana in tam okoli. Kadar so bile čebele zelo medene in so bili panjovi dodelani prav do zadnje končnice, tedaj čebele po žveplanju niso vse zalapnile, temveč jih je bilo mnogo samo omamljenih, nekaj pa, zlasti v sredini, še popolnoma živih. Te so potem še nekaj dni letale tam okoli, se zbiralale po bližnjem drevju, dokler niso naposled pocepale od lakote. Grozno plačilo za njih trud!

Od nekdanj so imeli pri Žogrovih lepo navado, da so ob trganju obdarovali brez izjeme vsakega otroka, ki je prišel poleg, s koščkom medenega sata. Navsezgodaj smo že oprezovali vsak s svojim zeljnim listom in nestrpo čakali, kdaj pridemo na vrsto. Da bi

se nas prej odkrižali in se spravili trgačem izpod nog, so Žogrova mama takoj iz prvega panjú, ki je prišel pod nož, izrezali nekaj belo zadelanih satov in nam jih porazdelili v koščkih, prilično take velikosti, kot so bile nekdanje škatlice za žveplenke. Kdor je zamudil, ni dobil pozneje ničesar, zakaj po »talengi« ni smel noben otrok več blizu; le od daleč smo še prodajali zijala. Vračilni dan je zmeraj zadaj, pravi pregovor, in zdaj Žogrovim, kot najbližjim sosedom, jaz vračam medene »koline«, ker se sami, odkar so predniki pomrli, ne ukvarjajo več z medarstvom.

Pri Jozeljnu so trgali pozneje kot pri Žogru, šele kvatrti teden, ko je bila zalega povečjem že poležena. »Na, Tona,« — je dejal Jozelj ter podal naši mami krožnik medu čez ograjo — »zgornji sat naj bo pa za »ta malega«. Ta mali sem bil seveda jaz. Moj kos so mama na mojo željo položili potem na poseben krožnik in ga djali v omaro, za drugega pa nisem vedel, kam so ga skrili; pa kako skrili! Svoj delež sem kmalu pospravil, saj sem vedno drbezil zanj; v dveh dneh ga ni bilo več, ako bi bilo pa po mojem, bi pojedel vsega takoj prvi dan. Mislim, da če bi ga imel dovolj, bi se ga nabasal tako, kot tisti brezdomec v Bistri, ki je o njem pravil gospod Gallé. Sicer je bila pred mano razen sadja varna vsaka reč, ali majceno medka bi si vendar še rad privoščil, kajti ostali kos se mi je zdel v primeri z mojimi kar prevelik. Da bi izravnal to po mojih mislih krivično delitev, — pri Žogrovih smo namreč dobili vsi enake deleže — sem pretaknil vse predale in najskrivnejše kotičke, a brez uspeha. Kak teden pozneje sva spravljala z mamom krompir; oni so ga izbirali s kupa na dvorišču v tri peharje: debelega, srednjega in drobnega za našo kravico, vsakega posebej, jaz sem ga pa odnašal v klet v posamezne pregraje. Ker mi skriti med še vedno ni hotel iz misli, sem gredoč iztkal za njim po vseh »stelazah«, prestavil po policah vse zaprašene steklenice z arniko za rane, janeževim oljem za oteklino, v žganju namočene borovnice za trebuh, firnež, laneno olje, razne škatle in tako šaro, toda — nič! Vdal sem se že in obupal, češ, ne boš ga jedel medka, kar privzdignem še neko med latvicami poveznjeno veliko skledo in — jejhata no! — pod njo je bil krožnik z medom. Počasi spustim skledo zopet na polico, pograbim prazni pehar in hitim po polnega, da

se tem preje vrnem k najdenemu viru vseh sladkosti. Previdno dvignem zopet skledo, pa vidim, da je bil sat že dokaj manjši, komaj še tak, kot je bil moj, ali izcejenega medu je bilo na krožniku toliko, da je sat skoraj plaval v njem. Pritegnem krožnik nekoliko bliže, pa jamem s kazalcem hitro prenašati tekoči med v usta. Hitro zopet po krompir in nazaj k medku, in to sem ponavljal, dokler je bilo kaj tekočega. Potem sem sat s prstom še okoliinokoli izpodkopal, ga naposled zvlekel s krožnika in dvakrat prav na široko vgriznil vanj. Ne vem, kaj bi se še zgodilo z ostalim medom, da ni zmanjkalo krompirja. In ta moja dobra, predobra mamica pravi: »Ker si bil tako priden, ti bom pa medú namazala na kruh.« »Sem ga že sam prav majčkeno odgriznil« — odvrnem, se obrnem in stečem proti Jozeljnu. »O ti bučman ti« — jih še slišim izza meje — »tako sem ga skrila, pa ga je vendar našel!«

Niso pa rekli skrila, ampak »skriva«. Zgornjejšenci smo namreč takrat »švapali« še vsi od kraja. Kdor je govoril na »la«, smo dejali, da govori po gosposko ali po »iblansko«, ako je pa hotel tako govoriti kak domačin, tedaj smo rekli, da se spakuje. Bil je prav blizu nas neki vojaški novinec, ki kot tak prvih pet tednov ni smel iz vojašnice, da se je navadil lepo po vojaško pozdravljati. V tem kratkem času se je že naučil govoriti po ljubljansko. Prvo nedeljo, ko je smel zopet med ljudi, pride mimo Marušnika pod hribom, kjer so bile zelo zale šivilje domá. »Ali skoz »loken« gledate?« — jih pobara, ko so, videč ga prvič v vojaški obleki, občudovale vsega prenovljenega, z viržinko v ustih in slamco za ušesom. »Bom šel pa malo v »las«, da mi bo katera »laržet« zašila, saj imate kakšno »šilanko«, ne?« In žejen je bil in je prosil za malo »lode«. Ni pa to iz rokava streseno, ne, bilo je res prav tako. Da se je o tej »iblanščini« razvedelo čim bolj na široko, za to so poskrbela zgovorna Marušnikova dekleta. Zdaj naletim v Zgornji Šiški redkodaj na koga, ki bi govoril še na »va«. Nekaj starejših in starih žensk pa se izogiba obema izgovarjavama in pravijo dobesedno: sem reka (rekla), je skria (skrila), je šivaa (šivala); izgovarjajo pa tako nekako prikrito, da se to, če hitro govore, komaj dojmi. — Kako se res časi izpreminjajo in ljudje z njimi!

(Pride še.)

Katiri zhebelle v jelsen sa simo futra, tok raj na enkrat nej tolku da, de bodo sa zelo simo sadoft imele; jelt na simsko futranje nez ne dershim. Janša.

Čebelarstva opravila v oktobru.

Sedaj je čas, da izvršimo pri čebelah še zadnja opravila, da nas ne prehití zima. Vso skrb moramo posvetiti pravilnemu in zadostnem paženju panjev. Pri tem delu se moramo ravnati po vremenu. Čim topleje je, tem pozneje bomo pazili. Prezgodnja zimska odeja je ravno tako škodljiva, kakor prepozna. Toda še vedno je bolje, da panje zapažimo nekoliko kasneje, kakor prezgodaj, kajti zaradi pretoplega paža postanejo nemirni, začnejo pomalem vnovič zalegati in nemir se vleče skozi vso zimo ter jih slabi.

Ne glede na vreme zapažimo sklad panjev že sedaj, in sicer ob straneh, na vrhu in spodaj.

Iz medišč pobereemo prazne sate, prekrivamo rešetko z deščicami, nad deščice pa položimo primerno slamnico, blazino s plevami, drobnimi oblanci, pazdirjem ali kar že bo di. Kdor pa nima niti slamnic, niti blazinic, naj pokrije rešetko s časopisnim papirjem, ki se prav dobro obnese. Plast papirja naj bo vsaj deset pol močna.

Pod satje potisnemo lepenko, ki mora pokrivati dno na tesno čez in čez do okenca. Spredaj pri žrelu mora biti nekoliko izrezana (2 cm), da ne zmanjša višine žrela in da se žrelo pozimi ne zamaši z mrtvimi čebelami. Nad lepenko položimo 2 cm široko leseno letvico, ki mora sežati prav do palic. Taka »letvica« je prav koristna in nadomestuje voščene mostičke, ki jih napravljajo čebele po dnu, da premostijo razdaljo med satjem in dnom.

Okenca zapažimo (z blazinami ali pa s papirjem) šele kadar postane resnično hladno. To je zadnje, kar mora čebelar pri panjih opraviti.

Žrela imamo še vedno zožena, kadar pa čebele nehajo izletavati, jih odpremo popolnoma. Pazimo pa, da jih takoj pritaknemo, čim začnejo čebele izletavati in stikati po tujih panjih. Včasih se še novembra meseca vname prikrito ropanje, ki ga niti ne opazimo, pa je včasih prav učinkovito. Čebele izpraznijo kamenu manj živalnemu panju vse stranske sate, ne da bi se panj količkaj branil.

Preden spravimo satje, ki smo ga pobrali iz medišč, ga moramo natančno pregledati zaradi večše, obrezati vse voščene prizidke na zgornji in spodnji letvici (spodaj!) in izločiti vse neporabne sate. Stare, težke sate, ki niso več prosojni, moramo brezpogojno zavreči, ker nimajo mesta v resnično naprednem čebelarstvu. Kasirati moramo tudi vse pokvarjene ali pa s trotovino mešane sate, če jih ne moremo več popraviti na ta način, da izrežemo pokvarjene dele, namesto njih pa ustavimo lepe kose satja iz kranjičev ali pa iz košev. Največji ponos vsakega čebelarja je brezhibno satje, zato naj vsakdo stremi, da bo čim popolnejše. Čudežev nihče ne more delati, zlasti ne, ako so čebelarstva prilike tako slabe, da panji ne izdelajo leto za letom določenega števila satov. Toda s pazljivostjo in smotreno odbiro se nam pa zaloga lepega praznega satja od jeseni do jeseni večja.

Satje spravimo, kjerkoli imamo prostora, bodisi v dobro zaprtih velikih zabojih, ali pa v posebnih omarah. Glavno je, da ni v kakem toplem, zatohlem prostoru. Hladna, suha klet se izvršno obnese. Moramo ga pa zložiti na polico, da miši ne morejo do njega. Med sate denemo časopisni papir, ki ga varuje pred večjo. Tudi med sate v zaboju ga denimo. Kdor ima posebne omare za satje, naj zloži belo in rjavo satje vsakega zase. Belega satja se večše nerade lotijo, zato ga spravimo na zgornji gredi, kjer je najtopleje, najstarejšega, ki je večšam posebno priljubljen pa spodaj.

Nekateri čebelarji imajo navado, da pred zimo satje zažveplajo. S tem pokončajo vse črve, ne pa jajčec. Zato ga moramo spomladi ponovno žveplati. Na košček žice obesimo žvepleni trak, ga prižgemo in obesimo v kako pločevinasto posodo, ki jo postavimo v omaro kje zgoraj, vrata pa naglo zapremo. Žvepleni dim ne sme uhajati, zato moramo vse reže z vato zamašiti. Prihodnji dan omaro dobro prezračimo.

Kdor ne jemlje satov iz panjev pred koncem oktobra in jih pušča, če je topla jesen, tudi še dalj časa, temu se ni bati, da bi jih večše napadle. Vselej, kadar so mi gospodarile po

satju, sem bil tega sam kriv, ker sem ga pre-
zgodaj vzela iz panjev, ali ga pa nisem za-
dostno nadziral. Pokojni čebelar Pavlin je
spravljaj satje v dobro zaprtih panjih. Kadar
je bilo zunaj nad 15° mraza, jih je znosil ven,
odprl pokrove in pustil čez noč na mrazu,
drugi dan jih je zopet spravil. Trdil je, da hud
mraz pomori tudi jajčeca in da satje potem
ostane nedotaknjeno od večje tudi celo leto.

Sate z obnožino pustimo, če le mogoče, v
panjih. Če pa tega ne moremo, jih potresimo s
sladkorno moko, ki varuje obnožino pred

plesnijo. Spomladi jih kmalu zamenjajmo s
praznimi sati iz plemenjakov.

Ves satni drobir, pokrovce, stare sate sedaj
zberemo in shranimo do kuhe.

Prazne panje očistimo in jim zapremo žrela,
da ne prihaja vanje nesnağa in golazen. Orodje
pregledamo, osnažimo in odberemo tisto, ki
ga bo treba čez zimo popraviti.

Kdor je pridelal kaj medu, naj pomni, da ga
je letos v splošnem prav malo. Stare zaloge so
razprodane in porabljene do zadnje kaplje.
Zato bo imel toliko višjo ceno.

Opazovalne postaje.

Julij Mayer — Dob pri Domžalah.

Poročilo za avgust.

V začetku je otava dobro medila. V drugi
tretjini meseca je pritisnila huda suša, ki je
čudno vplivala na naše pokrajine. Na visoki
Loška-Cerkiški planoti, za Krimom in v
višjih legah je ponovno zamedila hoja in je bil

donos ponekod precejšen. Drugod zopet je bil
hojavec tako gost, da ga čebele niti brale niso
(Sv. Gregor pri Ortneku).

V dolinah je suša močno ovirala razvoj ajde,
ki je bila letos razmeroma pozno sejana. Šele

Mesečni pregled za avgust 1933

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže						Toplina zraka			Dni je bilo											
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg	največ pri- dobil	naj- visja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih			
		1.	2.	3.	1.	2.	3.															
		mesečni tretjini dkg						pri- dobil	po- rabil	C°												
Blejska Dobrava . . .	577	—	50	150	150	70	30	—	50	50	13	+32	+8	+18	9	27	1	—	4	1	26	6
Breg-Križe	483	40	—	180	10	30	20	160	—	40	31	+31	+9	+20	31	6	—	5	—	26	4	
Virmaše-Škofja Loka .	361	355	180	345	35	105	35	705	—	65	7	+32	+10	+21	31	4	—	1	13	17	30	
Tacen-Šmarna gora .	314	15	10	140	95	85	—	15	15	35	31	+35	+7	+20	31	2	—	2	5	24	9	
Dob	305	900	280	200	—	—	30	1350	—	170	10	+37	+0	+18	6	30	6	—	1	13	17	7
Rova	350	390	225	310	—	10	60	855	—	120	10	+34	+5	+18	31	5	—	1	3	27	8	
Škorno-Novi klošter .	450	15	—	25	—	90	60	110	15	3	+34	+5	+18	31	4	—	1	20	10	—	—	
Sp. Ložnica-Zalec . .	252	595	120	105	—	25	50	745	—	100	5	+26	+8	+15	5	30	4	—	1	19	11	29
Muta	387	—	290	340	110	20	30	470	—	80	24	+29	+8	+18	31	6	—	1	24	6	20	
Sv. Duh-Selnica . . .	536	—	45	70	95	40	15	—	35	15	19	+29	+7	+16	7	31	8	—	1	15	15	14
Studenci-Maribor . .	265	10	15	165	30	30	20	110	—	40	31	+32	+7	+18	7	31	6	—	1	14	16	23
Podova-Dravsko polje	255	640	115	935	85	90	35	1480	—	210	31	+34	+6	+19	6	31	8	—	1	23	7	24
Cezanjevci	182	370	290	1120	30	30	60	1660	—	140	26	+31	+9	+19	4	31	7	—	2	12	17	21
Predanovci	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nedeljica-Turnišče . .	170	—	260	495	95	—	15	645	—	175	31	+35	+9	+21	3	31	4	—	1	5	25	14
Donačka gora-Rogatec	397	1300	250	*	—	10	—	—	—	—	—	+35	+7	+20	7	30	10	—	4	10	17	10
Leskovec-Krško . . .	186	110	190	1750	—	—	—	2050	—	360	31	+32	+12	+22	31	4	—	4	13	14	7	—
Bučka	307	85	85	430	75	5	25	495	—	100	31	+35	+8	+21	4	30	7	—	1	14	16	12
Krka	300	45	30	135	160	135	60	—	145	30	25				30	1	—	3	11	17	7	
Cerknica	575	1520	1250	350	—	—	—	3120	—	350	9	+34	+5	+18	6	30	6	—	1	12	18	28
Sv. Gregor-Ortnek . .	736	30	—	180	60	155	—	365	30	10	+31	+7	+17	4	30	5	—	4	1	26	18	
Novo mesto	180	300	110	370	—	80	50	650	—	90	27	+37	+7	+21	2	30	7	—	2	10	19	5
Šmarjeta	375	240	206	590	190	340	40	466	—	170	6	+35	+10	+21	7	31	5	—	5	5	21	27
Valpča vas	280	30	65	85	5	10	40	125	—	40	27	+31	+14	+21	7	28	3	—	5	3	23	11

Vsi panji so A.-Ž. sestava. * Odpeljal panj na ajdo. ** Pokvarjen toplomer.

v zadnji tretjini meseca je močno dvodnevno deževje napojilo presušena polja in se je ajda nekoliko popravila. Prav mediti pa ni mogla: hladen severovzhodnik je pihal čez polja in občutno ohlajal noči. Šele zadnja dva mesečna dneva sta bila tudi ponoči prijetno topla in je ajda močneje zamedila na Dravskem in Ptuj-skem polju.

Na splošno nas tudi avgust ni zadovoljil. Šest postaj je izkazalo že ta mesec večjo porabo kot donos, drugih šest pa izkazuje prav malenkosten donos. Le pet postaj poroča o zadovoljivem donosu in še od teh le tri na ajdi! Vobče bodo letos panji nabrali ravno za dobro prezimovanje.

Dopisi.

Libeliče. Letos je bila pri nas prav slaba rojevina. Naši čebelarji imajo največ veselja do velikega števila rojev, pa čeprav so vsi slabiči. V letošnji zimi je pomrlo veliko število plemenjakov ter so zapustili žalostne čebelarje. Nekaterim so vsi plemenjaki pomrli, to pa zaradi slabega zazimljenja in pomanjkanja hrane. Poglavitna krivda je, da naši čebelarji zazimujejo povečini same slabiče. Za odbiranje dobrih plemenjakov se pač malo brigajo. Krivo je pa tudi, da je lansko leto ajda popolnoma odpovedala in so bile čebele zazimljene na gozdnem medu.

Naš kraj je sicer malo znan, a lansko leto so tudi k nam pripeljali v ajdovo pašo tuji čebelarji iz Mežiške doline. Tukajšnji čebelarji smo hudo gledali, nekateri so se tudi zgražali, pa nam ni nič pomagalo; po toči zvoniti je prepozno. Organizacija čebelarjev bi bila na mestu, da bi zabranila dovažanje čebel v ajdovo pašo. Morda, da nam ne bo treba zabranjevati, ker bodo sami izprevideli, da ni vredno voziti čebele v ajdovo pašo tja, kjer ni najboljša in zraven tega je še domačih čebelarjev odveč. Tukaj pri nas se jim gotovo ne bo povrnil trud, ki ga imajo s prevažanjem. Pa še drugič kaj. — Martin Brumnik, Gorče pri Libeličah.

Maribor. Čebele so se meseca aprila neverjetno hitro razvijale kljub večnemu dežju. Žnideršičevi panji so bili tako natlačeni, da sem prvega maja že moral začeti prestavljati. Nabirale so na cvetlicah, največ pa na črešnjah in drugem sadnem drevju. Dne 10. maja je bil prvi roj, katerega pa bi še ne pričakoval, sodeč po razvoju panja. Po 20. maju pa so začeli rojiti vsi panji. Nič ni pomagalo prestavljanje, pa tudi ne enkratno podiranje matičnikov. Izmed 6 A.-Ž. jih je rojilo 5; eden od teh je dal tudi drugca. Teža nekaterih rojev je presežala vse dosedanje. Najtežji je imel 4.20 kg. Ti roji so bili ob cvetenju akacije, ki je cvetela ob lepem vremenu. Zato tudi ni bilo upati na obilico medu. Vendar pa sem natočil od nekaterih izrojencev že nad 10 kg finega medu.

Višek kurioznosti pa sem doživel 17. julija: panj (Zander), ki je rojil 10. maja, je ta dan zopet rojil in je roj tehtal nad 3 kg. Izrojila je torej nova mlada oprášena matica. V sredo, 19. julija pa je zopet rojil oni prvi roj. Dobil sem torej tudi vnučka. Tako je dal en panj posredno 3 roje z oprášenimi maticami.

Kostanj je nudil le srednjo pašo. Kako bo jeseni, pa bomo videli. Lukman.

Društvene vesti.

Cena sladkorju. Ker je tovarna ceno sladkorju zvišala, je društvo primorano prodajati sedanji sladkor po 7.50 Din. Podružnice, ki so sladkorja naročile in nakazale zneska po stari ceni 7 Din, morajo poslati še doplačilo 50 par za kg.

Sladkor. Opozarjamo vse čebelarje, ki imajo čebele na hojevem medu, naj bodo pri zazimovanju previdni. Da ohranijo čebele čez zimo zdrave, jim svetujemo, naj hojev med iz plodišča odstranijo in ga povečini nadomestijo s sladkorjem, ki nikdar ne povzroča griže v panjih.

Pri tej priliki vnovič opozarjamo vse čebelarje, da uporabljajo sladkor pravilno, kakor določujejo predpisi in da je vsaka poraba tega

sladkorja v druge namene strogo kazniva. Ohranimo si zaupanje oblasti, ker bi imeli čebelarji brez cenenege sladkorja veliko škodo. Vse podružnice prosimo, da pouče svoje člane, kako naj s sladkorjem ravnajo kadar pitajo.

POROČILO O ODBOROVIH SEJAH OSREDNJEGA DRUŠTVA

XXVII. seja širšega odbora dne 15. VII. 1933.

Navzočni: vsi odborniki širšega odbora, razen g. Majerja, ki se je opravičil.

G. predsednik prof. Verbič je po pozdravu vseh navzočnih pojasnil položaj društva s posebnim oziranjem na ajdova pasišča, katerih ureditev po banski upravi tudi za tekoče leto doslej ni mogel doseči. Naloga širšega odbora je, da razpravlja o tem vpra-

šanu in dá potrebna navodila za nadaljnje postopanje. Nato je podal besedo tajniku, ki je poročal o sklepih prejšnjih odborovih seji.

Zapisnik zadnje seje je bil odobren. Sledilo je poročilo o sejah, ki jih je imel ožji odbor od zadnje seje širšega odbora ter o vseh sejnih sklepkih. K temu poročilu je dodal g. Peternel še poročilo o plemenilni postaji, ki se bo ustanovila na Štajerskem. Do sedaj določena parcela blizu Slovenjega gradca je sicer krajevno jako ugodna, ker je 3 do 4 km oddaljena od drugih čebelnjakov, leži pa v toliko neugodno, ker ni ob glavni železniški progi, zaradi česar bi pošiljanje matic po pošti ne bilo priročno. Po najnovejših izkušnjah pa zadostuje za plemenilno postajo oddaljenost $1\frac{1}{2}$ do 2 km zračne črte od drugih čebelnjakov. Pri tej razdalji pa bo mogoč dobiti splošno ugodnejšo parcelo blizu Pragerskega. O tem bo Zveza še sklepala in poročala.

Tajnikovo poročilo je bilo nato odobreno in s tem naknadno tudi vsi sklepi ožjega odbora.

Ajdova pasišča. G. predsednik je predvsem pojasnil težak položaj, ki je nastal zaradi neurejenih ajdovih pasišč. Ožji odbor je o tem mnogo razmotrival in vlagal predloge, žal pa še do danes ni mogel doseči potrebne uredbe pri banki upravi. V zadnjem času je tudi ptujška podružnica stavila banki upravi samostojne predloge, o katerih je treba sklepati, ali jih širši odbor osvoji ali ne. Ta odbor pa bo moral sklepati tudi o nadaljnjih korakih, ki naj jih ukrene ožji odbor. Ko so gg. odborniki po tem pojasnilu podali svoja mnenja, je širši odbor sklepal najprej o vlogi ptujške podružnice.

a) Glede razdalje in obsežnosti pasišč ter števila panjev, ki naj se postavijo na eno pasišče, je odbor soglasno sklenil:

Na približno 1 km² polja, ki je običajno posejano z $\frac{1}{2}$ ajde, se sme postaviti največ do 200 panjev velike mere (2 koša ali 2 kranjčica se štejeta za 1 panj velike mere). V to število morajo biti vsotete tudi domače čebele. Na mesto, ki je približno 2 km oddaljeno od domačih čebelarjev in ima vsaj na dveh nasprotnih straneh ajdovo pašo, se sme pripeljati v pašo poljubno število panjev.

b) Glede prevažanja čebel v pašo je odbor sklenil sledeče:

Prevažalec mora izbran prostor prijaviti pristojnemu županstvu do 15. junija vsakega leta. Župan lahko na zahtevo in sporazumno s pristojno čebelarstvo podružnico, ali ako te ni, sporazumno s čebelarji, ki so člani Čebelarstva društva, zabrani dovoz in postavitev čebel, ako število panjev presega določilo pod točko 1.

Ugovor proti uvozu čebel mora županstvo najkasneje tekom 8 dni javiti prevaževalcu, sicer se smatra, da je uvoz dovoljen.

V spornih primerih, ki bi nastali zaradi ugovora županstva proti uvozu čebel ali iz kakih drugih vzrokov, je dovoljena pritožba na višjo politično oblast, ki mora biti rešena tekom 8 dni.

Pred 10. avgustom pri normalnih vremenskih razmerah, ne sme nihče pripeljati čebel na ajdovo pašo. Najkasneje do 10. septembra jih mora vsak dovoznik odpeljati.

Da se prepreči ropanje, je v času od 10. avgusta do 10. septembra vsem čebelarjem točenje medu prepovedano. Iz istega vzroka morajo biti v tem času vsi panji glede matic v redu.

Pripeljane čebele, ki so osumljene kužne bolezni, sme uradno nastavljeni organ pregledati ob navzočnosti lastnika ali njegovega namestnika, ki mora biti prej o tem obveščen. Ugotovitev kužne

bolezni je povod za takojšen odvoz čebel s pasišča. Prevozniki, ki so vedoma prepeljali bolne čebele, naj se po zakonu zasledujejo in kaznujejo.

Vsak lastnik čebel je dolžan, da jih tako oskrbuje, da ne nastane ropanje. Kdor namenoma ali iz malomarnosti povzroča ropanje, je odgovoren za nastalo škodo.

G. Lenarčič kot zastopnik podružnic na Ptujskem polju je podal poročilo o težavnem stanju ondotnih čebelarjev. Položaj domačih čebelarjev napram prevaževalcem je jako napet, zato priporoča nujno rešitev tega vprašanja na podlagi medsebojne strpnosti in sprejemljivih predlogov.

G. Strgar je bil mnenja, da je treba upoštevati tudi vremenske razmere na pasiščih, g. Žnideršič pa je predlagal, naj bi se vprašanje ureditve pasišč uredilo potom posebne zadruga, n. pr. v okviru »Čebelarstva družine«, ki je že ustanovljena in ima že za to primerna pravila. G. Vales je bil mnenja, da je treba pasišča urediti zakonitim putem, ker so razprostrta po vsej banovini. G. Strgar je bil mnenja, da bi bila ureditev pasišč potom zadruga v škodo društvu, ker bi nastalo mnenje, da je morala poseči vmes zadruga, ker društvo tega ni bilo zmožno.

Končno je predrlo mnenje, da je treba delo za ureditev pasišč nadaljevati po banki upravi, ker je treba izposlovati najprej zakonsko podlago, na kateri se bo moglo potem nadaljevati drugo delo. Zato naj se sprejeti predlogi predlože banki upravi v nadaljnje uradovanje.

O zgoraj omenjenih sklepih naj se obveste vse podružnice po Slov. Čeb., da se bodo vedele ravnati pri določevanju stojišč za čebele.

Širši odbor je sklepal tudi o komisijski prodaji novih A. Z. panjev v DČ. Gg. odborniki so bili različnega mnenja. Nekateri so zahtevali, naj se panj najprej preizkusi, bodisi po posameznih čebelarjih, bodisi po podružnicah, nakar šele naj se ga priporoča v nakup. Po pojasnilu, ki ga je podal g. Žnideršič in g. ravn. Arko, je odbor sklenil, da DČ prevzame za prvo potrebo 50 komadov novih A. Z. panjev, ki jih dobavi g. Žnideršič. Čebelarstva jih bo oddajala proti 5% proviziji interesentom (največ po 2 komada) v preizkušnjo. Na podlagi poročil o uporabnosti panja, bo občni zbor sklepal, ali naj ga društvo priporoča ali ne.

Čebelarstva prevzame v komisijsko prodajo izven panjev tudi nove Žnideršičeve satnike z žlebičkom.

Glede čebelarstva shoda na Grosupljem je odbor sklenil, da naj bo shod na Gorenjskem; ako tam ne bo mogoče, pa v Ljubljani. Splošna želja je bila, da bi se taki shodi priridili izmenoma tudi v drugih krajih n. pr. v Celju, Mariboru itd.

Blagajnik upravnega oddelka je podal blagajniško poročilo upravnega oddelka, g. rav. Arko pa blagajniško poročilo DČ, ki sta bili odobreni.

Podružnica Vrhnika je po svojem zastopniku predlagala, naj se v Sl. Č. objavljajo tudi novice tujih čebelarstvih listov, kar se pa itak že godi.

XXVIII. seja dne 1. avgusta 1933.

Navzočni: gg. predsednik Verbič, Arko, Babnik, Raič, Žnideršič, Dermelj, dr. Podgornik.

Gosp. predsednik je naznanil, da bodo seje ožjega odbora odslej v sobi Sadjarskega društva, ker je soba v DČ založena z raznim blagom.

Zapisnik zadnje seje je bil odobren. K zapisniku je poročal gosp. predsednik, da je zvedel, da je bankska uprava že sestavila uredbo o pasiščih, ki bo menda v kratkem objavljena. Zato je takoj poslal banki upravi še predloge širšega odbora

glede ureditve pasišč, ki naj bi jih uprava pri izdaji uredbe uvaževala.

Tajnik je poročal o došlih dopisih, ki jih je odbor vzel na znanje. Najvažnejši je dopis srezkega načelstva v Ptuj, s katerim je bilo društvo obveščeno o stanju gnilobe čebelne zalege v Ptujskem okraju ter izrečena prošnja, da bi društvo preiskalo ves okraj ter z radikalnimi sredstvi zatrlo bolezen. Gosp. Lenarčič v Ptuj je kot član podružničnega odbora v Ptuj podal o tem svoje mnenje, istotako tudi gosp. Peternel kot predsednik Zveze v Celju. Oba sta priporočala temeljito preiskavo okraja. Za najprimernejšo izvedenko za preiskavo bolezni je bila priporočena gospa Ela Lenarčičeva v Ptuj.

Odbor je na podlagi teh poročil sklenil, da izvrši preiskavo vseh panjev v Ptujskem okraju in da bo skušal za to zainteresirati tudi bansko upravo zaradi podpore. Gospa Lenarčičeva naj se naprosi, da pošlje društvu načrt, kako bi preiskavo izvedla.

Sklenjeno je bilo, da se napovedane seje Zveze čebelarских društev v Beogradu udeleži gosp. predsednik Verbič.

Predlog glede nakupa 10 končnic za muzej za 120 Din je odbor odobril.

Glede razstave čebelarškega orodja, medu in voska na jesenskem velesejmu je odbor sklenil, da se društvo razstave ne bo udeležilo, ker bo čebelarški oddelek itak na veterinarski razstavi in ker je letos zopet veliko pomanjkanje medu.

Potujoča kmetijska razstava je končala svoje delo v Dravski banovini. Gosp. predsednik je poročal o likvidaciji razstave ter o stroških, ki jih je društvo imelo ter o podpori 1555 Din, ki jo je dobilo za kritje teh stroškov. Gosp. predsednik se je zahvalil vsem, ki so pomagali pri urejevanju razstave, posebno gosp. rav. Arku.

Gosp. predsednik je poročal o knjigah, ki jih je dobil pri zadnjem obisku Posmreko pri Višnji gori. Našel je še več važnih knjig in brošur, ki jih bo gosp. predsednik skušal pridobiti za društveno knjižnico, oziroma jih od sedanjega posestnika kupiti. V ta namen se je odobril znesek 400 Din.

Posestnik gradu Posmreka ima tudi poseben Rotschützev listovni panj, ki je primeren za naš muzej. Gosp. predsednika je odbor pooblastil, da kupi tudi ta panj proti primerni ceni.

Gosp. Arko je poročal, da želi podružnica v Prevaljah založiti blaga Čebelarne. Odbor je ustanovitev te nove podružnice Čebelarne odobril.

Podružnici Št. Rupert se dovoli za ondotno knjižnico nekaj starih letnikov »Slov. Čebelarja«.

Vesti iz podružnic.

Tečaj o kontroli medu v Mariboru. Na prizadevanje »Čebelarške podružnice za Maribor in okolico« je bil dne 9. julija t. l. tečaj o kontroli medu na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je trajal od 10. do 14. ure.

Otvoril ga je predsednik tukajšnje podružnice, gosp. Ferjančič. Z velikim zanimanjem je sledilo praktičnemu in poljudnemu predavanju gosp. dr. Podgornika 25 tečajnikov raznih podružnic bivšega štajerskega okrožja.

Gosp. predavatelj nam je nazorno demonstriral, kako izvedemo kontrolo medu. V ta namen so si tečajniki izbrali komisijo, ki je praktično predvajala kontrolo raznih vrst medu.

Prepričani smo, da bo ta tečaj rodil tudi svojemu namenu primeren uspeh in osrednjemu društvu in gosp. predavatelju za tečaj, najiskrenejše zahvaljujemo.

Udeleženci so s tečaja odnesli najboljše vtise in upamo, da bodo tudi na polju čebelarstva pridno delali, takoj ustanovili komisije za kontrolo medu ter s tem pospešili, da bo med prihajal res kot pristno blago ne samo na naš trg, temveč tudi na tuj trg, in da bo popolnoma zadovoljil kupce, krepil našo deco ter zdravil in krepil tudi želodce odrastlih.

Ljubljanska podružnica ima prihodnjo odbovo sejo v torek 10. oktobra ob 8 zvečer v običajnem prostoru.

Drobiž.

† **Marko Šaula.** Dne 14. jul. je umrl v Rumi (Srem) prota Marko Šaula, star 70 let, ki ima velike zasluge za razvoj čebelarstva med Srbi izven meje predvojne Srbije. Bil je učenec znamenitega srbskega čebelarja prof. Jovana Živanovića in se je že v mladih letih začel udeleževati pri »Srpski pčelarski zadrugi« v Rumi ter dopisovati v »Srpskega Pčelara«. Kasneje je postal tajnik zadruga in urednik društvenega glasila. Med vojno so ga preganjale avstrijske oblasti zaradi njegovega jugoslovanskega mišljenja. Po vojni je zavoljo rahlega zdravja opustil čebelarjenje.

Ko je naše društvo l. 1906 započelo akcijo, da bi se združili srbski, hrvatski in slovenski čebelarji in ustanovili organizacijo, ki bi prirejala čebelarške kongrese, katerih naj bi se udeleževali vsi avstro-ogrski jugoslovanski čebelarji, je bil prota Marko Šaula tisti, ki se je z vso vnemo oklenil te ideje in živahno deloval, da bi se uresničila. Žal je ostalo vse zgolj na papirju zaradi nerazumevanja takratnega urednika »Hrvatske Pčele«, ki se akciji v imenu hrvatskih čebelarjev ni hotel pridružiti.

Slava proti Marku Šauli!

Zgodnji roj. Letos je rekord v »zgodnjem« rojenju gotovo odnesel gosp. Ivo Kunej, posestnik v Kozjem, ko mu je drugec zapustil panj ob pol šestih zjutraj! Pa mu tudi dobro napreduje. Kaj hočemo! Rana ura, zlata ura.

M.

Čebele so prišle nazaj... Slabo je letošnja pomlad predla čebelarju Franceljnu. Čebele so mu vidno pešale, in v vsej koči ni bilo niti beliča; še za sol ga ni bilo, tem manj za sladkor, da ga bi pokladal lačnim panjem. Od vseh lanskih mu životarijo le še trije, ki nanje zida in stavi vse upanje. Prišel je maj, preljubi maj, prekrasni maj in vsak dan dež z njim. Čebele niso mogle niti na najbližje drevo, pešale so in pešale in lepega dne zapustile borno bivališče. Krvavelo je srce Franceljnu: odkod dobiti denarja, da si kupi nove čebele? Roji bodo že poceni, posebno pozni, toda denar, denar! Izdelanih ima tudi še nekoliko lepih satov, ki so mu ostali od vse čebelarke pomladi letošnjo zimo...

Junij se je že nagibal h koncu. Neko jutro mu priteče najmlajši povedat: »Ata, čebele so nazaj prišle!« Ni hotel Francelj tega verjeti, pa ga je le radovednost premagala in je šel k uljnaku. Res so iz nekega panja pomalem izletavale! V panju pa je sedel močen roj, ki se je priklatil bogve odkod. Včeraj popoldne se je moral prikrasti v prazen panj, le čudno, da ga nihče ni opazil, saj so se otroci ves čas tam okrog na trati igrali. Danes ima Francelj močnejša plemenjaka in zopet dela načrte, kako bo odslej bolje čebelaril.

M.

Starost čebele medarice. Marsikdo je že ugibal o postanku čebele in koliko let že živi na zemlji. Tega ne ve nihče in tudi ne bodo nikdar dognali. V Kölnu ob Reni je razstavil učitelj Statz mnogo okamenelih žuželk, ki jih je nakopal na terciernih usedlinah pri Rottu. Med njimi je tudi krasen odtis čebele, ki dokazuje, da so bile čebele že v tercierni dobi. Skoraj nič se niso razlikovale od sedanjih. Od takrat je preteklo devet milijonov let...

Otava je letos ponekod nenavadno dobro medila in marsikje so se lačne čebele na njej pošteno napasle, panji pa zalegli. Nekateri čebelarji se z donosom prav pohvalijo in se čudijo, da je cvetje kljub hudi vročini in suši tako zelo medilo. Čebele so najbolj brale po glavincu (*Centaurea iacea*). Med je krasne svetlorumene barve in finega, milega okusa.

Še o letošnjem medenju hoje. Dodatno k beležki, ki smo jo objavili med »Drobžem« v prejšnji številki »Slov. Čebelarja«, pripominjamo še, da je bilo medenje hoje krajevno zelo različno in da ga ponekod sploh ni bilo. Proti koncu avgusta je hoja nenadoma začela iz-

datno mediti v okolici Preserja (pod Rakitno). Pravijo, da so čebelarji točila prav marljivo vrtili.

Tiste, ki so imeli čebele na hojevi paši, prosimo, da uredništvu sporoče, kdaj je kje začela hoja mediti, kdaj je nehala in kolik je bil donos na panj. Na podlagi teh poročil bo šele mogoče napraviti točno sliko in podati pravo poročilo, ki bo gotovo zanimalo marsikoga že zaradi letošnjega čudnega medenja.

Ne zazimujete panjev na samem hojevem medu, ker je griza skoraj neizogibna. Dajte plemenjakom vsaj 3 kg sladkorja, pa jim pustite toliko manj hojevca, pa bo vse v redu. Panji bodo čez zimo rabili sladkor in bodo dobro prezimili, spomladi jim bo pa tudi hojev med dobro rabil, ne da bi postale grizave. Kdor bo imel spomladi grizo v čebelnjaku, naj ne vali krivde na zimo. Vso škodo naj pripiše sebi.

Poučni članek o slovenskem čebelarstvu je bil objavljen v letošnji 9. številki »Jugoslov. veterinar. glasnik«. Napisal ga je gosp. dr. Ferdo Kern, bivši šef ljubljanskega veter. bakteriološkega zavoda. Pisec obravnava slovenske panje, prevažanje čebel v pašo, opazovalne postaje, pašne razmere in zdravstveno stanje čebel. Snov pojasnjujejo lepe slike (kranjiči, čebelnjak ljubljanske podružnice pod Krimom, zemljevid društvene organizacije in še drugo). Članek je pisan spretno in izčrpno ter bo gotovo pripomogel, da se bo zanimanje za našo čebelarstvo v veterinarskih krogih še bolj poglobilo.

Zračenje panjev pri prevažanju. Pravijo, da čebele zraka nimajo nikoli preveč. Vsi jih prevažamo tako, da snamemo deščico iz vratc, ali pa kar cela vratca. Dolgoletna izkušnja nas je izučila, da je ob hudi vročini še dušnik v vratcih komaj dosti velik, ker kljub temu čebele precej trpe, zlasti starejše, ki po prevozu močno odmirajo.

Nedavno sem pa videl svojstven način zračenja panjev, ki ga znani bratje Babniki že mnogo let prav uspešno uporabljajo. Kadar vozijo čebele, so običajni dušniki v vratcih zaprti, vratca pa toliko odprta, kolikor nanese zaporica, ki z njo vrata pripiramo. Vratca odprejo, zaporico zavijejo na notranjo stran, okoli nje pa omotajo vrvico, ki je pritrdjena na obročku na zunanji strani vrat. Odprtina, ki nastane, je dva prsta široka in je, kakor kaže praksa, dovolj velika, za dovajanje zraka.

Moram priznati, da sem se temu načinu zračenja panjev zelo čudil. Kar ne morem si misliti, da bi se ob hudi vročini obnesel n. pr. ob taki, kakršna je bila letos 11. in 12. avgusta. Takrat sem čebele vozil ponoči z vozni štiri ure daleč in podnevi z vlakom tudi štiri

ure. Bile so tako vroče, da so za mrežami kar cvilile. Dvomim, da bi bil ostal kak panj živ, če bi jih bil vozil na zgoraj opisani način, kajti panji so bili le preveč živalni.

Da se Babnikov način prevažanja obnese, bo morda vzrok v tem, ker silijo na mrežo mnogo bolj čebele iz tistih ulic, ki so bliže dušniku (svetlobi), iz ostalih pa potem lažje razgreti zrak odhaja. Morda pa tiči vzrok tudi v tem, da se čebele ne razburjajo toliko, ker prihaja v panj manj svetlobe.

Prav bi bilo, da bi bratje Babniki poročali o svojih izkušnjah kar se tiče tega načina zračanja panjev. Pa se vsi po vrsti boje peresa... Morda se bo pa ojunčil gosp. Janko Babnik? Bi bilo prav koristno in zanimivo.

Stara pesem. Letošnja paša na ajdi je bila slaba. Tudi v obljubljeni deželi Štajerski so čebele nabrale kvečjemu zimsko zalogo. Pa vendar so prodajali letošnjega ajdovca na mariborskem trgu že med ajdovo pašo. Kakšne kakovosti je bil, je itak splošno znano.

Prodajanje negodnega medu in obiranja panjev še pred koncem paše, ko čebelar niti ne ve, ali bodo čebele nabrale dovolj za zimo, bo, upajmo, sčasoma prenehalo, kakor je skoraj konec jesenskega žveplanja čebel. S poukom se je že marsikaj izboljšalo in se bo odpravila tudi ta pega našega čebelarstva.

Naredba o prevažanju čebel v ajdovo pašo se je še dosti dobro obnesla, dasi smo jo dobili precej pozno. Čebelarji prevaževalci so podjetni in so se na vso moč potrudili, da so si v zadnjem trenutku pasišča zavarovali. Tudi velika večina občin je poslovala v zmislu naredb in ni čuti mnogo pritožb. Posamezne občine, ki so brez vzroka posledno odklanjale sleherni dovoz panjev, bodo morale prihodnje leto pač uvidevneje postopati, ker ne gre, da bi človek, ki ima slučajno oblast v rokah, postopal po svoji mili volji, ali pa po nasvetih kakega »pregorečega« čebelarja. Treba je, da bo pri vsaki občini na vpogled spisek vseh čebelarjev, ki jim je bil dovoz čebel dovoljen, da se prijavitelj lahko prepriča, ali je bilo res že oddanih toliko pasišč, kolikor trdi županstvo. Ne sme se zgoditi, da bi kako županstvo prijave zavračalo z utemeljitvijo, da so že vsa pasišča oddana starejšim prigašencem, medtem ko v resnici ne ugodijo nobeni prošnji.

Naredba bi morala vsebovati tudi določila za primer toče med pašo. Takrat ni časa za nove prijave, marveč je treba čebele naglo prepeljati tja, kjer ni bilo toče. Za ta primer bi moral čebelar imeti pravico, da jih postavi kjerkoli, samo tja ne, kjer bi bilo v preočitno

škodo drugim čebelarjem. Tako določilo bi bilo v korist ne samo stalnim prevaževalcem, marveč tudi domačim čebelarjem, ki sicer ne prevažajo, pa jih ujma lahko do tega prisili.

Za kratek čas. Pokojni čebelar Peter Pavlin mi je pred leti pravil tole resnično zgodbo. Tam gori na Gorenjskem je živel star čebelar, ki je imel posebno piko na sinice. Kadar so pozimi stikale okoli njegovih čebel in štor-kljale po bradah panjev, je ves besen planil iz hiše, mahal s palico po zraku in kričal na »mandelce«, da so se razleteli na vse strani. S pisanim očesom se je oziral za njimi in mrmral pridušene kletvice. Jeseni je nastavljal po drevju tičnice iz bezgovih palic in lovil nesrečne sinice, ujete pa je podavil v hiši za zaprtim oknom. Sosedje so z nevoljo gledali to početje in so jo končno čebelarju zagodli tako, da jo je pomnil vse življenje. Neki dan je opazil zaprto tičnico. Prepričan, da se je ujel »mandelc«, jo je odnesel v hišo, da opravi svoj rabeljski posel. Čudno se mu je pa zdelo, da je iz tičnice, ko jo je jemal z drevesa, bušknil cel roj muh. V hiši za oknom je previdno pokrov nekoliko privzdignil, segel s strani v tičnico in začel iskati ujetega tička. Pa je bliskoma potegnil roko iz tičnice, ker je začutil med prsti nekaj posebno mehkega...

Kronika je včasih usmiljena in prikrije marsikak tragičen dogodek. V našem primeru pa je bila brez srca, kajti po vasi so hudomušneži kmalu raznesli, kaj se je Boštjanovcu pripetilo in kako prijetno je v njegovi hiši tisti večer »dišalo«...

Naš čebelar je seveda opustil lov na sinice. Toda kjerkoli se je potem prikazal, so se otroci naglo poskrili in od vseh strani so mu prihajali na uho klici »cicifuj, cicifuj, rokca fuj«...

Listnica uredništva.

V članek »Nova oblika našega panja«, v 9. številki »Slov. čebelarja« se je urinila pomota. Napis pod drugo sliko se mora glasiti: »**Pogled na A.-Ž. panj nove oblike od spredaj.** Na panju sloni slamnica, na njej pa zaklop-nica, ki je vzeta z okenca in v katero je vrezano žrelo. Medišče je prazno. Spodnja vratca, ki so, kakor kaže slika, spodaj 8 cm krajša, so odprta. Zadnja pa sneta, tako da se vidi kako vpada svetloba vanj.« Pomota se je vrnila zaradi tega, ker je bila prvotna slika naknadno zamenjana, ko je uredništvo korekturo že izvršilo.

Apeliramo na zavednost slovenskih čebelarjev, da si oskrbe potrebno čebelarstvo orodje, panje in druge potrebščine le v

»DRUŠTVENI ČEBELARNI« v LJUBLJANI

Miklošičeva — Pražakova št. 13, ali pa v njenih podružnicah:

- v Celju (pri »Zvezi čebelarskih podružnic za mariborsko okrožje«) v skladišču podružnice Kmetijske družbe v Kolenčevi ulici,
- v Dolnji Lendavi (pri ondotni čebelarski podružnici) v trgovini g. Marice Severjeve,
- na Jesenicah (pri ondotni čebelarski podružnici) pri g. Ivanu Šetincu, podružničnem blagajniku,
- v Mariboru (pri tamošnji čebelarski podružnici) v skladišču podružnice Kmetijske družbe na Meljski cesti 12,
- v Naklem pri Kranju (pri ondotni čebelarski podružnici) v prodajalni Gospodarske zadruge,
- v Novem mestu (pri tamošnji čebelarski podružnici) pri g. odborniku J. Medvedu,
- v Ptujju (pri ondotni čebelarski podružnici) pri g. odborniku Franu Lenarčiču, žel. uradniku v pok., v Prešernovi ul. 19,
- v Slovenjgradcu (pri ondotni čebelarski podružnici) pri g. tajniku Ivanu Kavsu.

Čebelarji, vedno pomnite, da je „Društvena Čebelarna“ last vas vseh!

Društvena Čebelarna je uvedla v prodajo:

- Št. 71 »Šotal« kadilo za pomirjenje čebel, ki je enakovredno Euskolu. V zavojčku, ki stane Din 4.—, je 9 briketov.
- Št. 72 Svečnik za »Šotal« s kajfežem, komad Din 8.—. Na priostreno žico sredi svečnika se natakne kos Šotala ali Euskola, ki se prižge. Ako tlečega Šotala ali Euskola več ne rabimo, ga ni treba odstraniti s svečnika, marveč ga pokrijemo s kajfežem, nakar v kratkem času ugasne.
- Št. 100 Virijentovo stiskalnico za vosek Din 1200.—
- Št. 156 Hramček za dva plemenilnika " 40.—
- Št. 157 Plemenilnik (glej sliko in opis v 5 šte. Sl. Č. l. 1933) " 33.—
- Št. 158 Matičnico za plemenilnik " 6.—
- Št. 181 Posoda za med za 25 kg štiriogлата
 - a) brez lesenega oboda " 25.—
 - b) z lesnim obodom " 30.—

Radi nove cenejše nabave nudimo sedaj:

- Št. 11 Nosilec za matično rešetko, komad po Din 1.—
- Št. 18 Zapah za okence, par po " 1'25
- Št. 25a Matično rešetko iz kovinskih paličic 23×13.5 cm " 6'50
- Št. 25b Matično rešetko iz kovinskih paličic 23×40 cm " 16.—
- Št. 29a, b Kvačnico za A.-Ž. panj, komad po " 2.—
- Št. 30 Satnik za A.-Ž. panj, nezbit, komad po " 0'80
- Št. 34 Zapah za žrelo, dvokrilen, komad po " 2'50
- Št. 90 Žico pocinjeno v pločevinastem zvitku, komad po " 5.—
- Št. 92b Satnice v zameno za vosek, kg po " 8.—

Društvena Čebelarna v Ljubljani

Pražakova ulica števil. 13

kupuje

med brezhibne kakovosti. Poslati ji je vzorec medu z navedbo cene.

prodaja

vse čebelarke potrebščine prvovrstne kakovosti

Zahtevajte cenik!

Čebelarji, naročite čebelarke potrebščine le pri Društveni Čebelarni

Mali oglasi

Prodajam kompletan čebeljak z 18. neobljudenimi A-Z. panji in 7. obljudenimi A-Z. panji z zimsko zalogo, ter nekaj čebelarkega orodja in točilo. Cena po dogovoru. Jože Zaplatil, Ljubljana, Mariborska c. 21.

Prodajam po nizki ceni čebele (same čebele) za okrepitev plemenjakov. Alojzij Zavrl, Srednje Bitnje 42, p. Stražišče pri Kranju.

Opozorilo!

I. KURILJ, Ljubljana, Mestni trg 5/II
krotaški sa'on

obvešča cenjeno občinstvo, da je znova znižal cene za izdelovanje oblek. Vsa dela izvršuje strokovno dovršeno in garantirano brezhibno.

Vsem izdelkom je cena za 30% znižana. — — — P. n. občinstvu se priporoča za cenjeni obisk.

Prodajam zaradi starosti in selitve:

čebeljak, ki meri notranje velikosti 15 m², pročelje za panje znaša 13 m², visok je do stropa 3 m s 3 panji velike in s 14 panji manjše mere. 8 panjev s čebelami in zalogo medu. Čebeljak je v prav dobrem stanju krit z eternitom. Pritikline: stroj za izdelavo satnic, točilo, stroj za izdelavo blazin, Jurančičeva stiskalnica, solč. topilnik, 5 vjemalnikov itd. Proda se kompletan. Kupci se vabijo, da si vse osebno ogledajo tekom 14 dni. **Franc Lakmayer, župnik v Predvoru pri Kranju.**

VREDNOST IN PORABA MEDU

SPISAL PROF. JOS. VERBIČ

je naslov knjižici, z lepo barvasto naslovno sliko, ki jo ima v zalogi naše Čebelarke društvo po Din 1'50 za komad.

Priporočamo, da si knjižico nabavijo podružnice in vsi čebelarji, ter jo v reklamne svrhe razprodajajo. Na podlagi te knjižice bo jasno vsem, ki jo bodo čitali, kaj je med, kako se uporablja in kake velike vrednosti je.

ČIM VEČ BO RAZDELJENIH KNJIŽIC, TEM VEČJE BO POVPRŠEVANJE PO MEDU.